

0-6 Yaş Dönemi Çocuk Ruhsal Gelişimi ve Ruh Sağlığı

Aileler ve Öğretmenler için Rehber

Editörler

Eyüp Sabri ERCAN
Öznur BİLAÇ
İpek PERÇİNEL YAZICI
Ali Evren TUFAN
Meryem Özlem KÜTÜK
Hasan KANDEMİR

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-399-298-9

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Kitap Adı
0-6 Yaş Dönem Çocuğu Ruhsal
Gelişimi ve Ruh Sağlığı

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Editörler
Eyüp Sabri ERCAN
ORCID iD: 0000-0002-9844-8342
Öznur BİLAÇ
ORCID iD: 0000-0001-8369-6215
İpek PERÇİNEL YAZICI
ORCID iD: 0000-0002-6807-655X
Ali Evren TUFAN
ORCID iD: 0000-0001-5207-6240
Meryem Özlem KÜTÜK
ORCID iD: 0000-0002-2918-7871
Hasan KANDEMİR
ORCID iD: 0000-0002-1138-4973

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Hazar Matbaacılık

Bisac Code
PSY004000

DOI
10.37609/akya.2727

Kütüphane Numarası

0-6 Yaş Dönem Çocuğu Ruhsal Gelişimi ve Ruh Sağlığı / editörler : Eyüp Sabri Ercan,
Öznur Bilaç, İpek Perçinel [ve başkaları...].
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
482 s. : tablo. ; 160x240 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253992989
1. Psikoloji.

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. Akademisyen Kitabevi ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. Akademisyen Kitabevi ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve ihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Sevgili anne, babalar, bakım verenler ve okul öncesi dönem öğretmenleri;

Bu kitap birden fazla uzman tarafından, güvenilir bilgilerin olduğu 0-6 yaş dönemi çocukların ruhsal gelişim süreçleri ve oluşabilecek duygusal davranışsal sorunları sizlerin de anlayabileceğini düşündüğümüz bir dilde bilimsel temelde özenle hazırlandı. Yılların verdiği mesleki birikimlerimizi de katarak sizlerin aklınıza gelebilecek sorulara yanıt vermeye çalıştık. Umarız ki geleceğimiz olan çocuklarımızın siz sevgili aileleri ve öğretmenleri için faydalı bir kaynak olarak hayatınıza dokunur.

Editör Ekibi

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri.....	1
	<i>Hande ŞİRİN</i>	
Bölüm 2	Bebeklerde Uyku ve Eğitimi	13
	<i>Songül DERİN</i>	
Bölüm 3	Bebek ve Küçük Çocuklarda Beslenme ve Aile Tutumları.....	23
	<i>Canem KAVURMA</i>	
Bölüm 4	Annelik Hüznü, Gebelik ve Lohusalık Depresyonu	39
	<i>Aslı SÜRER ADANIR</i>	
Bölüm 5	Küçük Çocuklarda Uyku ve İlişkili Sorunlar Nasıl Yönetilir?	45
	<i>Necati UZUN</i>	
Bölüm 6	Küçük Çocuklarda Beslenme ve İlişkili Bozukluklar, Aile Tutumları Nasıl Olmalıdır?.....	57
	<i>Hatice ÜNVER</i>	
Bölüm 7	Tuvalet Eğitimi	67
	<i>Özge GİZLİ ÇOBAN</i>	
Bölüm 8	Küçük Çocuklarda Uygun Sınır Koyma Teknikleri	75
	<i>Arif ÖNDER</i> <i>Zehra Ece RANDA</i>	
Bölüm 9	Küçük Çocuklarda Oyuncak Seçimi Nasıl Olmalıdır?.....	85
	<i>Hatice ALTUN</i>	
Bölüm 10	Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Normal Gelişim ve Zekâ.....	97
	<i>Aziz KARA</i>	

İçindekiler

- Bölüm 11 Çocuklarda Duygusal Zekâ Geliştirici Aktiviteler Nelerdir?105
Begüm ŞAHBUDAK
- Bölüm 12 Çocuğunuzla Yaşadığınız Çatışmalarda
Neler Yapabilirsiniz? Uygun İletişim Nasıl Olmalıdır? 115
Nilfer ŞAHİN
Damla BALKAN ERDOĞAN
- Bölüm 13 Öz Güven Sorunu Olan Küçük Çocuğa Yaklaşım
Nasıl Olmalıdır?.....123
Gamze YAPÇA KAYPAKLI
- Bölüm 14 Küçük Çocuklarda Davranışsal
Sorunların Görülmesinin Nedenleri Nelerdir?.....129
Fatih Hilmi ÇETİN
- Bölüm 15 Öfke Nöbetine ve Tutturmalara Yaklaşım 139
Ahmet BÜBER
- Bölüm 16 Kardeş Rekabeti ve Kıskançlığını Nasıl Yönetirim? 151
Merve AKTAŞ TERZİOĞLU
- Bölüm 17 Pika Nedir? Küçük Çocuklarda Hangi
Durumlarda Görülür ve Nasıl Davranılmalıdır? 157
Esra HOŞOĞLU
- Bölüm 18 Tırnak Yiyen Çocuğa Nasıl Davranmalıyım? 165
Hasan Akın TAHILLIOĞLU
- Bölüm 19 Parmak Emen Çocuğuma Nasıl Yaklaşmalıyım?..... 175
Ayça HAMDOOĞLU YALÇIN
- Bölüm 20 Küçük Çocuklarda Saç Yolma ve Yeme
Davranışı Nedenleri Nedir? Neler Yapmalıyım? 181
Pelin ÜNAL VARIŞ
- Bölüm 21 Diş Gıcırdatma Nedir? Nasıl Davranmalıyım?195
Sadettin Burak AÇIKEL

İçindekiler

Bölüm 22	Çocuğa Evlat Edinildiği Ne Zaman ve Nasıl Anlatılmalı?	201
	<i>Özlem ÖNEN</i>	
Bölüm 23	Boşanma ve Çocuk	221
	<i>Seda AYBÜKE SARI</i>	
Bölüm 24	Aile Üyelerinden Birinin Hastalığı ve Kaybı Küçük Çocuklara Nasıl Anlatılır?	227
	<i>Gülen GÜLER AKSU</i>	
Bölüm 25	Sünnet Olacak Çocuğa Yaklaşım	235
	<i>Yetiş İŞILDAR</i>	
Bölüm 26	Çocukluk Çağı Mastürbasyonu Nedir? Mastürbasyon Yapan Çocuğa Nasıl Davranılmalıdır?.....	243
	<i>Fırat HAMİDİ</i>	
Bölüm 27	Yuvaya ve Okula Başlama Süreci Nasıl Yönetilir?.....	251
	<i>Hande AYRALER TANER</i>	
Bölüm 28	Çocuğumun Yatağını ve Odasını Ne Zaman ve Nasıl Ayırabilirim?	259
	<i>Fethiye KILIÇASLAN</i>	
Bölüm 29	Küçük Çocuklarda Öz Güven Nasıl Geliştirilir?	265
	<i>Ferhat YAYLACI</i>	
Bölüm 30	Okul Korkusu ve Okul Reddi İlgili Yaşanan Güçlükler Nasıl Yönetilir?	273
	<i>Meryem Özlem KÜTÜK</i>	
Bölüm 31	Okul Öncesi Dönem Çocuğu Akran İlişkileri Nasıl Olmalıdır? Bu Dönemde Akran Zorbalığı Nasıl Yönetilir?	281
	<i>Sena AKSOY</i>	
Bölüm 32	Hasta Olan Çocuğa Hastalığı Nasıl Anlatılır? Çocuğa Nasıl Davranılmalıdır?.....	293
	<i>Barış GÜLLER</i>	

İçindekiler

- Bölüm 33 Televizyon, Tablet, Akıllı Telefon Kullanımının Küçük Çocuklarda Bilişsel ve Duygusal Gelişim Üzerine Etkileri Nelerdir? İnternet Ortamındaki Tehlikelerden Küçük Çocuğumu Nasıl Korumalıyım?301
Çilem BİLGİNER
- Bölüm 34 Küçük Çocuklarda İkinci Dilin Ne Zaman Öğretilmesi Uygundur? 313
Joanna Maria KIYAK
- Bölüm 35 Küçük Çocuklara Cinsel Bilgi Nasıl Verilir?321
Asiye ARICI GÜRBÜZ
- Bölüm 36 Küçük Çocuklarda Konuşma ile İlgili Bozukluklar Nelerdir ve Nasıl Davranılmalıdır? 333
Gül ÜNSEL BOLAT
- Bölüm 37 Okul Öncesi Dönemde Görülen Korkular ve Kaygı Bozuklukları Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalı? 343
Şafak ERAY ÇAMLİ
- Bölüm 38 Okul Öncesi Dönemde Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu..... 353
Aylin Deniz UZUN ÇAKIR
- Bölüm 39 Okul Öncesi Dönemde Karşıt Olma Karşı Gelme Bozukluğu 359
Ömer BAŞAY
- Bölüm 40 Okul Öncesi Dönemde Davranım Bozukluğu Belirtileri Nelerdir ve Aileler Nasıl Davranmalıdır? 367
Bedia Sultan ÖNAL
- Bölüm 41 Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Depresyon Belirtileri Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalıdır? 375
Burcu AKIN SARI

İçindekiler

- Bölüm 42 Okul Öncesi Dönem Çocuğunda İdrar Kaçırma ve Kaka Kaçırma Durumunda Neler Yapılmalı? 383
Bürge KABUKÇU BAŞAY
- Bölüm 43 Çocuğuma Zihinsel Engelli Tanısı Konuldu, Neler Yapılmalı, Nasıl Davranmalıyım? 391
Yakup DOĞAN
- Bölüm 44 Okul Öncesi Dönemde Otizm Spektrum Bozukluğuna Belirtileri Nelerdir? 399
Ümit IŞIK
- Bölüm 45 Okul Öncesi Dönemde Tik Bozukluğuna Belirtileri Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalıdır? 413
Yekta ÖZKAN
- Bölüm 46 Küçük Çocuklarda Takıntılar Neden Olur? Nasıl Yaklaşılmalıdır? 423
Mehmet KARADAĞ
- Bölüm 47 Okul Öncesi Dönem Çocuğunda Seçici Konuşmazlık (Selektif Mutizm) Olduğunda Neler Yapılmalı? 427
Gözde YAZKAN AKGÜL
- Bölüm 48 Okul Öncesi Dönem Çocuğuna Vücuduyla İlgili Özel Bölgeleri Nasıl Anlatılmalı? 435
Tuğçe CANOL ÖZBEK
- Bölüm 49 Salgın ve Afet Gibi Olağanüstü Durumlarda Çocuğuma Nasıl Davranmalıyım? 445
Miray ÇETİNKAYA
- Bölüm 50 Okul Öncesi Dönemde Çocuğumu Hangi Durumlarda Bir Çocuk Psikiyatrisi Uzmanına Götmeliyim? 451
Mehmet Akif CANSIZ
- Bölüm 51 Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Uygulanan Psikolojik Müdahale Yaklaşımları 459
Zulal TÖREN Lİ KAYA

YAZARLAR

Doç. Dr. Aslı SÜRER ADANIR
Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Dr. Öğr. Üyesi Gözde YAZKAN AKGÜL
Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Sena AKSOY
Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatri Kliniği

Doç. Dr. Gülen GÜLER AKSU
Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Doç. Dr. Hatice ALTUN
Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Sadettin Burak AÇIKEL
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Bürge KABUKÇU BAŞAY
Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ömer BAŞAY
Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Çilem BİLGİNER
Avrasya Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Doç. Dr. Gül ÜNSEL BOLAT
Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ahmet BÜBER
Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Mehmet Akif CANSIZ
Manisa Şehir Hastanesi Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Aylin Deniz UZUN ÇAKIR
Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Doç. Dr. Şafak ERAY ÇAMLI
Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı AD.

Doç. Dr. Fatih Hilmi ÇETİN

Diamind Zihin Akademisi

Uzm. Dr. Miray ÇETİNKAYA

Özel Muayenehane

Doç. Dr. Özge GİZLİ ÇOBAN

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı AD.

Dr. Öğr. Üyesi Songül DERİN

İstanbul Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi
Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Yakup DOĞAN

Özel Muayenehane

Uzm. Dr. Damla BALKAN ERDOĞAN

Kocaeli Şehir Hastanesi, Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Barış GÜLLER

Dörtçelik Çocuk Hastanesi, Çocuk ve
Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Asiye ARICI GÜRBÜZ

Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Hastalıkları Hastanesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Polikliniği

Uzm. Dr. Fırat HAMİDİ

İstanbul Sağlık ve Teknoloji
Üniversitesi, Özel Muayenehane Ofisi

Dr. Öğr. Üyesi Esra HOŞOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Ümit IŞIK

Ümit Işık Akademisi

Uzm. Dr. Yetiş IŞILDAR

Özel Muayenehane

Dr. Öğr. Üyesi Aziz KARA

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri
Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Mehmet KARADAĞ

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Gamze YAPÇA KAYPAKLI

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Canem KAVURMA

SBÜ, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları
ve Cerrahisi Eğitim Araştırma
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Zulal TÖRENLİ KAYA

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Fethiye KILIÇASLAN

Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk
ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Joanna Maria KIYAK

Varşova Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Meryem Özlem KÜTÜK

Başkent Üniversitesi Adana Dr. Turgut
Noyan Uygulama ve Araştırma Merkezi,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi AD.

Dr. Öğr. Üyesi Bedia Sultan ÖNAL

Giresun Üniversitesi, Tıp Fakültesi,
Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Çocuk ve
Ergen Ruh Sağlığı Hastalıkları AD.,

Doç. Dr. Arif ÖNDER

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Özlem ÖNEN

Özel Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Tuğçe CANOL ÖZBEK

Kars Harekani Devlet Hastanesi, Çocuk
ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği

Dr. Öğr. Üyesi Yekta ÖZKAN

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri
Üniversitesi Hastanesi, Çocuk ve Ergen
Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Zehra Ece RANDA

SBÜ Antalya Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Prof. Dr. Burcu AKIN SARI

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Seda AYBÜKE SARI

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
AD.

Uzm. Dr. Begüm ŞAHBUDAK

Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi
Kliniği

Doç. Dr. Nilfer ŞAHİN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp
Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
ve Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Hande ŞİRİN

SBÜ Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen
Psikiyatrisi Kliniği

Uzm. Dr. Hasan Akın TAHİLLİOĞLU

İzmir Çiğli Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Çocuk Psikiyatrisi Kliniği

Doç. Dr. Hande AYRALER TANER

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
AD.

**Dr. Öğr. Üyesi Merve AKTAŞ
TERZİOĞLU**

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Necati UZUN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram
Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı ve Hastalıkları AD.

Doç. Dr. Hatice ÜNVER

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Pelin ÜNAL VARIŞ

Barış Ruh ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi

**Arş. Gör. Dr. Ayça HAMDÖOĞLU
YALÇIN**

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Tıp
Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı
Hastalıkları AD.

Uzm. Dr. Ferhat YAYLACI

Bursa Dörtçelik Çocuk Hastanesi,,
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği